

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Arenen lausunto lakialoitteesta tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoihin perustuvasta lisäverovähennyksestä

LA 69/2022 vp

- Arene näkemyksen mukaan, esitetty malli ei kohdenna TKI-toiminnan menojen vähentämistä parhaalla mahdollisella tavalla. Hyvin toteutettuna vähennys saattaa vauhdittaa yritysten TKI-investointien kasvua. Vähennyksen tulisi kohdentua ensisijaisesti uuteen ja kasvavaan TKI-toimintaan.
- Vähennys kohdistuu merkittävässä määrin yrityksissä jo nyt tehtävään TKI-toimintaan, jolloin vähennys ei tältä osin kannusta uuden TKI-toiminnan käynnistämiseen.
- Verovähennys on julkinen panostus TKI-työhön. Jokaisen julkisen euron tulisi aina edistää TKI-työtä, mikä hyödyttää mahdollisimman laajaa käyttäjäjoukkoa ja edistää tiedon ja osaamisen kumuloitumista.
- Esitetty verovähennys ei kannusta elinkeinoelämää lisäämään yhteistyötä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa, sillä yritysten ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä varten on jo voimassa laki tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisäverovähennyksestä verovuosina 2021–2027.
- Esitetty lisäverovähennys voi pahimmillaan vähentää kannusteita yhteistyöhön erityisesti korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa, sillä verovähennyksen saa jatkossa myös itsetehdystä ja muilta kuin korkeakouluilta ostetuista TKI-panostuksista.
- Arene katsoo, että verokannusteiden sijaan TKI-toimintaan kohdennettavat panostukset tulisi toteuttaa julkisen TKI-rahoituksen kautta. Näin rahoitus voidaan kohdentaa aidosti uuden toiminnan synnyttämiseen ja toisaalta vahvistaa osaamisen ja teknologian siirtoa esimerkiksi korkeakoulujen ja elinkeinoelämän välillä.
- Korkeakoulujen perusrahoituksen lasku ja Business Finlandin yhä pienempi rahoitus korkeakoulujen ja elinkeinoelämän TKI-yhteistyöhön tulisi olla ensisijaisia korjauskohteita TKI-investointien kohdentamisessa.

Arene pitää hallitusohjelmassa ja TKI-tiekartassa tavoitteeksi asetettua TKI-investointien tason nostoa 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta tärkeänä ja välttämättömänä Suomen kilpailukyvyyn ja talouskasvun vahvistamiseksi. Suomi ei investoi tällä hetkellä riittävästi osaamiseen tai tutkimus- ja kehittämistoimintaan, ja tämän vuoksi on löydettävä keinoja kasvattaa niin julkisia kuin yksityisiä investointeja.

Verokannusteilla voi olla merkittävä rooli TKI-investointien vivuttamisessa yksityisen sektorin toimijoilta. Kannusteiden tulisi aina ohjata yrityksiä käynnistämään uutta TKI-toimintaa tai laajentamaan nykyisen toiminnan volyymiä. Kannusteita ei tarvita toimintaan, jota yritykset tekevät ilman erillistä verotukeakin. Verotuki voisikin perustua kokonaan lakiesityksen 45 prosentin ylimääräiseen lisäverovähennykseen, jossa tuen saannin edellytys on TKI-toiminnan kasvu edelliseen verovuoteen verrattuna. Verotuki tulisi suunnitella siten, että se tukisi erityisesti pk-sektorin aktivoimista ja vahvistaisi pk-yritysten innovaatiokyvykkyyttä. Jotta verokannustin toimisi tehokkaasti, edellyttää se myös hyvin resursoituja ja organisoituja TKI-ekosysteemejä, jotka

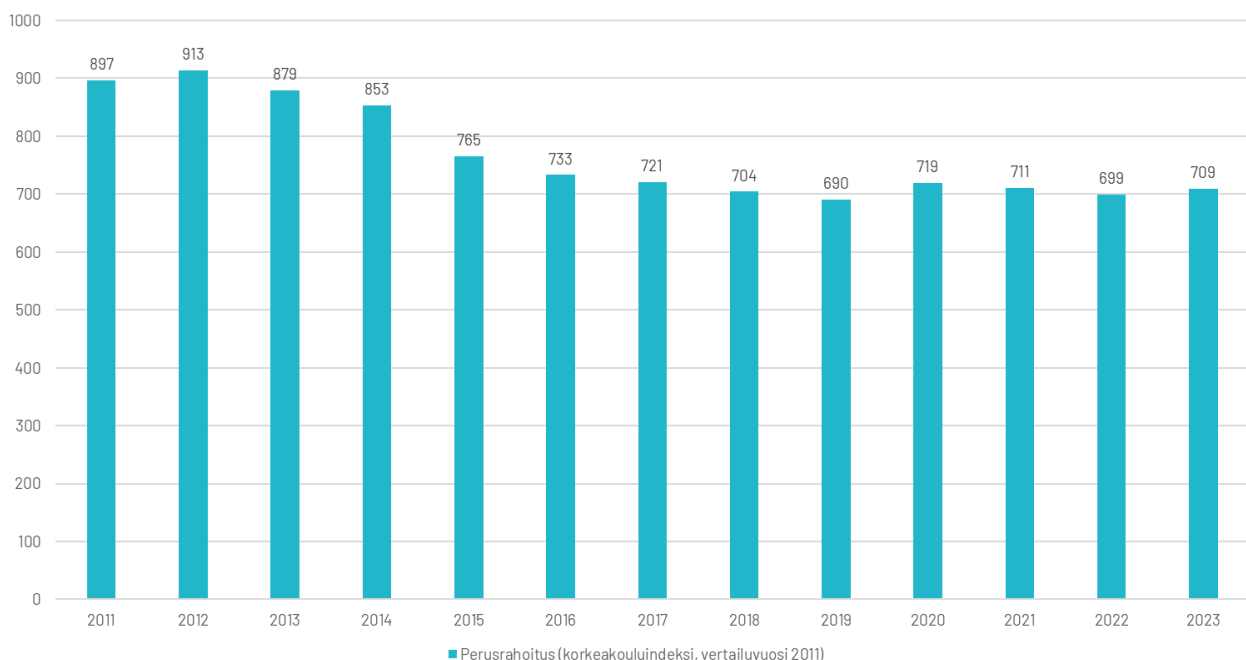
kykenevät palvelemaan elinkeinoelämän ja julkisen sektorin moninaisia kehittämis- ja innovaatiotarpeita.

Arene katsoo, että tehokkain tapa synnyttää uusia soveltavaan tutkimuksen perustuvia innovaatioita, palveluita ja tuotteita on kohdentaa panostukset verokannusteiden sijaan suoriin yritysten ja korkeakoulujen välisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitusinstrumentteihin. Näin varmistettaisiin panostusten kohdentuminen aidosti uuden toiminnan syntymiseen ja tiedon kumuloitumiseen TKI-ekosysteemeissä. Korkeakouluilla on tärkeää olla merkittävä rooli ekosysteemien toiminnassa, sillä niiden välityksellä kumuloituva osaaminen ja tietoa saavuttavat mahdollisimman laajan yritys- ja toimijajoukon.

Korkeakoulujen taloudellinen tilanne on heikentynyt merkittävästi viime vuosikymmenen aikana ja reaalin perusrahoitus on laskenut vuoden 2011 jälkeen yhteensä 450 miljoonaa euroa saaman aikaan, kun tutkintotavoitteet ovat nousseet neljänneksellä. Ammattikorkeakoulujen perusrahoitus on laskenut 45 prosenttia tutkintoa kohden viimeisen 12 vuoden aikana. Samalla rahalla korkeakoulujen tulisi kyetä tekemään omaa TKI-toimintaansa ja hankkimaan rahoitusta TKI-toiminnalle niin kotimaisista kuin kansainvälisistä rahoituslähteistä.

Perusrahoituksen laskun kanssa yhtä samaan aikaan Business Finland on vähentänyt selvästi korkeakoulujen ja elinkeinoelämän TKI-yhteistyöhön kohdistuvaa rahoitusta. Jotta voimme varmistaa osaavien TKI-asiantuntijoiden riittävyden ja korkeakoulujen TKI-kyvykkyyden, tulisi rahoitusta kohdentaa ensisijaisesti korkeakoulujen perusrahoitukseen. Lakiesityksen arvioiden mukaan lakiesitys kaventaisi veropohjaa noin 100 miljoonan euron edestä.

Ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen reaalin kehitys 2011-2023

Verokannusteen vaikutukset yritysten ja korkeakoulujen väliseen yhteistyöhön

Esitetty verokannuste ei luo uusia kannusteita yrityksille lisätä yhteistyötä korkeakoulujen kanssa, sillä korkeakoulu- ja tutkimuslaitosyhteistyötä varten on jo olemassa verokannustelaki vuosille 2021–2027. Esityksessä ehdotettu uusi kannustin saattaa jopa vähentää elinkeinoelämän halukkuutta yhteistyöhön korkeakoulujen kanssa, koska uutta verokannustetta on mahdollista jatkossa hyödyntää myös muilta kuin korkeakouluilta ostettujen TKI-palveluiden ja itsetoteutetun TKI-toiminnan kustannuksiin.

Vuoden 2021 alussa voimaan tullut T&K-verokannuste ei ole vielä merkittävässä määrin lisännyt elinkeinoelämän halukkuutta ostaa TKI-palveluita ammattikorkeakouluilta. Vaikka voimassa oleva verokannustin ei ole synnyttänyt merkittävää yhteistyötä ammattikorkeakoulujen ja elinkeinoelämän välille, kannattaa Arene lain tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuosina 2021–2027 säätämisestä pysyvästi voimassa olevaksi laiksi.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Mervi Vidgrén

puheenjohtaja

Ida Mielityinen

toiminnanjohtaja

Lisätietoja: Samuli Maxenius (040 650 1006, samuli.maxenius@arene.fi)